

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Борян Георгиев Янев
Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 2. *Хуманитарни науки*

професионално направление 2.1. *Филология*

докторска програма *Германски езици: Английски език*

Автор: *Корнелия Бориславова Чоролеева.*

Тема: *Образуване на телескопични думи в английския и българския език*

Научен ръководител: *доц. д-р Снежна Цонева-Матюсън, Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“*

Общо описание на представените материали

Със заповед № №33-4897 от 08.10.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на споменатия труд „Образуване на телескопични думи в английския и българския език“.

Авторката на дисертацията – Корнелия Бориславова Чоролеева, е докторантка на самостоятелна подготовка към катедра „Английска филология“.

Представеният от Корнелия Чоролеева комплект материали на хартиен и магнитен носител е в пълно съответствие с изискванията в Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“ и включва всички необходими административни документи, вкл. дисертационен труд, автореферат, публикации (7 по темата на дисертацията), самооценки и др.

Изключително добро впечатление прави приложената от докторантката справка за направените след вътрешното обсъждане на дисертацията корекции в резултат на направените от научния колегиум препоръки.

Кратки биографични данни за докторанта

Докторантката Корнелия Чоролеева е старши преподавател към *Департамента по езиково обучение, физическо възпитание и спорт* при Университета по хранителни технологии в гр. Пловдив. Преподава общ и специализиран английски език в областта на хранителните технологии на студентите в УХТ от Технологичния, Стопанския и Техническият факултет. Ивършва и преводаческа дейност към УХТ, а преди това и в рамките на други институции. Хонорувана преподавател по английски език е била в Медицинския университет в Пловдив, както и в ПУ (и към настоящия момент). Притежава две магистърски степени – от СУ „Св. Климент Охридски“ (през 1999 г.) по *Английска филология* (със специализация в превода на правни, икономически, научно-технически, обществено-политически и художествени текстове), както и от Централния европейски университет във Варшава, Полша (през 2001 г.), в специалност „*Общество и политика*“.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Имайки предвид, че кандидатката не е от филологическо научноизследователско звено, бих искал да подчертая високия лингвистичен потенциал, който личи от представения дисертационен труд. Тук е и мястото да се отбележи, че Корнелия Чоролеева притежава много добри комуникационни и организационни умения в резултат на многобройните ѝ участия в различни инициативи на УХТ и ПУ, както и в събития с научнопопулярен характер. Кандидатката е разпознаваемо лице във англицистичните филологически научни форуми в страната и чужбина. Научната дейност е изключително задоволителна с оглед придобиването на ОНС „доктор“ и макар да гравитира в орбитата на словообразователната проблематика, включва в себе си различни ключови аспекти на езикознанието (и като сублингвални проблеми, и като изследователски призми), което показва, че Чоролеева е високоерудирания англицист.

Тъй като участвах активно във вътрешното предварително обсъждане на дисертационния труд по време на катедрения съвет на катедра „Английска филология“, а и в частни разговори с дисертантката обсъдих множество подробности по докторската ѝ разработка, която тя във финалния вариант на работата коригира изключително задоволително, ще си позволя в настоящата рецензия да не навлизам в детайли и конкретики по отношение на структурата и съдържанието на представената за защита теза.

Дисертационният труд е посветен на формираните чрез телескопия съществителни имена в английския и българския език, като за целта са анализирани 1833 конструкции от английския и 361 от българския език. Авторката се е справила отлично с проблема за спорната принадлежност на определени съкратени конструкции към телескопичното словообразуване, като е подкрепила безапелационно своите виждания по въпроса. Отчетливо емпиричният материал е разделен в групи, съответстващи на имена на лица, времеви концепти, фито- и зоолексеми, реалии от материалния и нематериалния свят, както и такива, отнасящи се към сферата на физическата и психическата дейност. Библиографската осведоменост на докторантката е впечатляваща – използвани са над 250 източника, умело интегрирани в изследователския процес.

Теоретичната база и методологията на проучването са поставени върху ключови изследвания в областта на словообразуването, езиковата контактология, когнитивната лингвистика, Теорията за концептуалното сливане и конструкционната граматика.

В теоретичен аспект докторантката съвсем сполучливо е определила мястото на телескопичното словообразуване в лингвистичната проблематика и е създала работен инструментариум изцяло в полза на собствените ѝ изследователски решения.

Корнелия Чоролеева е анализирала много умело в диахронен и синхронен аспект подходите относно езиковедския анализ на телескопичните лексикални образувания като психолингвистични и когнитивни феномени с особена морфематична, фонетична и семантична характеристика, като е изтъкнала спецификите им в процеса на маргинализация на граматичните и хипотактични правила. Именно в това откривам една от големите заслуги на докторантката, която е неин личен принос. Той се уповава на умелото разчитане на когнитивните предпоставки за възникването на телескопичните думи, базирани до голяма степен на Теорията за концептуално сливане, Рамковата семантика и Теорията за концептуалната метафора и метонимията (последната е особено любопитна с оглед приложението ѝ в дисертацията – чрез онагледените мрежи с единичен и двоен обхват и интегрирани мегапространства).

Използваният от Чоролеева модел за онагледяване чрез концептуални интеграционни мрежи е също едно от изследователските решения с особена практическа стойност. От друга страна, безспорният факт, че различните значения са продукт на различни видове концептуална интеграция, са обединени в акумулативен аналитичен модел, в който много често дадена концептуална същност се свързва с друга такава и служи като референтна точка за осъществяване на концептуален пренос. Този модел показва по

категоричен начин релевантността на осъществените наблюдения и тяхната безспорна интеграция към изследователската парадигма.

Представеният в съвкупност анализ на дисертантката има голям брой предимства. Той не само откроява влиянието на английския върху българския език, процесите на лексикална интерференция (включваща и морфемни елементи), но и дава информация за представителността на празнаците в мрежата на всяка от изследваните категории думи.

Кандидатката не се е задоволила с изчерпателния анализ на емпирията и включването на разнохарактерни изследователски подходи в демонстрирането ѝ. Тя изразява съвсем резонни препоръки, с които ревизира анализа на телескопичните думи не само с оглед на техните словообразователни характеристики, но и във функцията им на лингвокогнитивни феномени.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Изтъкнатите по-горе предимства на представения дисертационен труд очертават неговите съществени научни и научноприложни приноси за английско-българската контрастивна лингвистика. Чоролеева не само че поставя открито трудоемък откъм анализ лингвистичен проблем, но формулира и обосновава хипотези, чрез които доказва с нови средства същността и актуалността на изследвания материал. Разработката на Чоролеева притежава необходимите качества за внедряване в практиката и дава предпоставки за сериозна теоретична база, на която могат да се осъществят по-нататъчни изследвания в необятното поле на словообразуването.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Броят и качеството на представените публикации надхвърлят очакванията и изискванията за заемане на ОНС „доктор“. Формулираните в тях приноси и получените резултати са лична заслуга на авторката. Съвсем естествено представените публикации се откриват като частни проблеми в дисертационния труд, което означава единствено, че интересът към темата е постоянен и има солидна изследователска предистория.

Корнелия Чоролеева е представила седем публикации по темата на дисертацията, една от които е в съавторство (*Основополагащи изследвания на телескопичното словообразуване от края на XIX и началото на XX век*, в Научни трудове на Съюза на

учените в България – Пловдив, Серия А, Обществени науки, изкуство и култура, Том V, ISSN 1311-9400 (Print); 2019, стр. 45-49), но от съдържанието е видно, че водещ автор е К. Чоролеева.

Независимо че повечето от статиите са отпечатани в реномираните научни трудове на Пловдивския университет (книжки – филология), както и в тези на Съюза на учените в България, бих препоръчал разширяване на публикационната дейност – особено в чуждестранни списания, както и в такива, които са индексирани в световните наукометрични бази.

Автореферат

Авторефератът е в допустимия обем и отразява обективно съдържанието на дисертацията, като включва основните наблюдения и изводи от изследването. От него ясно личат структурата на дисертацията и приносните моменти в проучването, които са формулирани така, че представят много прецизно осъзнатата самооценка на Чоролеева върху собствения ѝ труд.

Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични забележки към представения за рецензиране окончателен вариант на дисертацията. Към всеки труд, разбира се, могат да бъдат отправени препоръки, няма такъв, който напълно да покриве очакванията на всекиго. Не бива да се забравя, че колегите докторанти, особено когато са любопитни към науката и се стремят към перфекционизъм, гледат да бъдат максимално изчерпателни, ревниво пазят всяка дума в текста си, защото тя е издирена след много проучване, обмисляне, четене...

По желание на Корнелия Чоролеева в частни разговори ѝ направих препоръки за структурни промени, добавяне на уводни компоненти и съкращаване на определени пасажии в текста, с които тя се съобрази. Все още не намирам за особено подходящо използването на термина „лексема“ на определени места в дисертацията, както и някои употребата на термина „суфиксоид“. Някои термини, които бяха споменати и от други колеги по време на вътрешното обсъждане, също смятам за неособено подходящи (като *отломка*, *налагане*, *вставка* и др.), но с оглед на наложеното им използване в специфични изследвания по словообразуване съм склонен да ги приема, още повече че и

докторантката ги използва умело, без да изпитва необходимост от намиране на по-съвременни лексикални аналози.

Заклучение

Предложената докторска теза съдържа необходимите научни, научно-приложни и приложни резултати, които са приноси в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Всичко изложено по-горе в настоящата рецензия ми дава пълно основание да оценя положително проведеното изследване, представено от разгледаните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, както и от лични впечатления от кандидатката (в резултат на проведени консултации, участие във вътрешна защита и др.).

Ето защо убедено заставам зад присъждането на образователната и научната степен ‘доктор’ на Корнелия Бориславова Чоролеева в област на висшето образование: 2. *Хуманитарни науки, 2.1. Филология, ДП „Германски езици: Английски език“.*

11.10. 2020 г.

Рецензент: .....

/доц. д-р Борян Георгиев Янев/